

**Medjunarodna konferencija
“Energetska bezbjednost I održivost iz pozicije OEBS-a”**

**Ašgabat, Turkmenistan
17-18.10. 2013. godine**

Uvažene Ekselencije, dame i gospodo,

Izuzetno mi je zadovoljstvo što o ovoj temi imamo priliku da razgovaramo u Ašgabat, prijestonici Turkmenistana, države koja raspolaže značajnim energetske resursima. Zato Turkmenistan predstavlja veoma važnog potencijalnog partnera, ne samo Crne Gore već i regiona Jugoistočne Evrope.

Energetika je bila jedna od glavnih tema i na konferenciji o održivom razvoju, koja je prošle godine održana u Rio de Žaneiru. Konferencija u Rijju je imala za cilj da se lideri zemalja ujedine i definišu putanju održivog razvoja koja će voditi ka budućnosti u kojoj će stanovništvo naše planete imati pristojan životni standard, uz očuvanje ekosistema i prirodnih resursa.

Predstavnici Crne Gore na Konferenciji u Rijju prezentirali su mogućnosti naše zemlje da doprinese održivom razvoju, kao i naše glavne ciljeve i opredjeljenja na tom planu. Crna Gora je svoje razvojne šanse prepoznala u energetici, turizmu i poljoprivredi. Ovo su sektori u kojima Crna Gora može pružiti najveći doprinos održivom razvoju i rastu “zelene” ekonomije.

Ovdje želim da podsjetim na ustavno opredjeljenje Crne Gore, kojim je prije 20 godina jasno utvrđeno da će se Crna Gora razvijati kao ekološka država. Time je trasiran crnogorski put privredno-ekološkog razvoja i simbolično označeno shvatanje potrebe da se naše društvo razvija uz poštovanje principa održivog razvoja i zaštite životne sredine.

Poznato je da je energija uslov održivosti savremenog društva. Sve savremene i razvijene privrede svijeta zavisne su od snabdijevanja energijom i energentima. Sve je teže obezbijediti sigurno snabdijevanje energijom i pronaći nove izvore energije, kako bi se odgovorilo na sve veću potražnju.

S obzirom da se situacija u oblasti energetike vrlo brzo mijenja, kako na nacionalnom tako i na globalnom planu, neophodno je da vlade svih država u saradnji sa energetske kompanijama definišu i implementiraju nove i održive politike koje se odnose na proizvodnju, prenos i distribuciju energije, kao i na sigurnost snabdijevanja energijom.

Crna Gora je, kao i mnoge druge zemlje svijeta, u velikoj mjeri bila zavisna od uvoza energije, čemu su doprinijeli dugogodišnji zastoj u izgradnji sopstvenih energetske izvora i porast potrošnje energije. Međutim, smanjenjem proizvodnje primarnog aluminijuma u Kombinat Aluminijuma Podgorica, počev od oktobra prošle godine, Crna Gora prestaje biti zavisna od uvoza, dok se zbog povoljne hidrološke situacije u 2013. godini planira da Crna Gora ostvari suficit u trgovini električnom energijom.

Imajući u vidu da je energetika stub sveukupnog, održivog i dugoročnog razvoja svake države i da energetske sektor predstavlja jednu od strateških grana crnogorske ekonomije, Crna Gora se opredijelila da razvoju energetske sektora posveti punu pažnju, kako reformskim aktivnostima u ovom sektoru tako i uključivanju u regionalno i evropsko energetske tržište. Sa tim u vezi, Crna Gora je definisala ciljeve energetske razvoja dokumentom “Energetske politika Crne Gore do 2030. godine”, donijeta je Strategija razvoja energetike do 2025. godine, a krajem prošle godine Crna Gora

je potpisala Deklaraciju o pristupanju Energetskoj povelji, čime je dobila status posmatrača Energetske povelje.

Ne samo u Crnoj Gori već i u našem regionu, poslednjih godina su prisutni značajni problemi u energetici, koji se ogledaju u nedostatku sigurnog snabdijevanja i jeftine energije i porastu uvozne zavisnosti.

U nastojanju da riješi postojeće probleme i obezbijedi održivo, sigurno i konkurentno snabdijevanje energijom, Evropska Unija je lansirala projekat razvoja zajedničkog tržišta električne energije i gasa u Jugoistočnoj Evropi. Kao rezultat zajedničkih aktivnosti Evropske Unije i zemalja Jugoistočne Evrope, osnovana je Energetska zajednica u skladu sa Sporazumom o formiranju Energetske zajednice. Crna Gora je od početka podržavala inicijativu Evropske Unije za realizaciju projekta razvoja zajedničkog tržišta električne energije i gasa u Jugoistočnoj Evropi i njenoj integraciji u evropsko energetsko tržište. U skladu sa tim, Crna Gora je postala punopravna članica Energetske zajednice u oktobru 2006. godine.

Ciljevi Crne Gore u oblasti energetike se poklapaju sa ciljevima Energetske zajednice, a to su povećanje sigurnosti snabdijevanja energijom, privlačenje investicija za izgradnju novih proizvodnih i prenosnih energetskih objekata, investicija za izgradnju hidroelektrana, povećanje korišćenja obnovljive energije, unapređenje energetske efikasnosti i razvijanje tržišne konkurencije, uz unapređenje ekološke situacije.

S obzirom da pravni okvir Sporazuma o formiranju Energetske zajednice čini regulativa Evropske Unije, Crna Gora, kao članica Energetske zajednice, ima obavezu da usaglasi svoje zakonodavstvo sa EU direktivama koje se odnose na energetiku i zaštitu životne sredine. Realizacija obaveza iz Sporazuma o Energetskoj zajednici je od ogromnog značaja, ne samo za uspjeh reformi našeg energetskog sektora, već i za sveukupni proces evropskih integracija i ekonomski razvoj naše zemlje. U skladu sa preuzetim obavezama, u Crnoj Gori se sprovodi reforma energetskog sektora, kako sa pravno - regulatornog, tako i sa institucionalno – organizacionog aspekta.

U cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske Unije, u proteklom periodu usvojen je set zakona i podzakonskih akata. Slijedeći razvojna opredjeljenja pristupili smo realizaciji prioritetnih projekata. To su projekti povećanja energetske efikasnosti, revitalizacije i modernizacije postojećih i izgradnje novih energetskih objekata, čijom realizacijom želimo da postignemo smanjenje deficita električne energije, povećanje diversifikacije izvora i sigurnosti snabdijevanja energijom.

U skladu sa strateškim opredjeljenjima, u prethodnom periodu intenzivno smo radili na realizaciji niza projekata.

U cilju boljeg povezivanja sa susjednim elektroenergetskim sistemima, izgrađen je dalekovod 400kV između glavnih gradova Crne Gore i Albanije i radi se na realizaciji projekta izgradnje podmorskog interkonektivnog kabla između Crne Gore i Italije.

Kako ugalj, pored hidropotencijala, predstavlja najznačajniji energetski resurs Crne Gore, imamo u planu da izgradnjom još jednog bloka u već postojećoj termoelektrani dodatno valorizujemo i ovaj energetski resurs.

Imajući u vidu da Crna Gora još nema pristup izvorima prirodnog gasa niti razvijenu gasnu infrastrukturu i tržište gasa, istakla bih našu veliku zainteresovanost za povezivanje sa koridorima gasa u našem regionu. U okviru Energetske zajednice učestvujemo u aktivnostima vezanim za realizaciju Projekta izgradnje Jonsko-jadranskog gasovoda. U prilog navedenome ide i činjenica da je Vlada Crne Gore prije dva mjeseca donijela odluku o objavljivanju tendera za istraživanje nafte i

gasa u Crnogorskom primorju koji će biti otvoren do februara naredne godine, od kojeg očekujemo pozitivan ishod.

Želim da i ovom prilikom izrazim spremnost i opredjeljenje Crne Gore ka održivom razvoju i našu odlučnost da nastavimo sa realizacijom aktivnosti i projekata koji će doprinijeti rastu "zelene" ekonomije, iskorjenjivanju siromaštva i ostvarivanju svih komponenti održivog razvoja - ekonomske, socijalne i ekološke. Podrška ovome cilju daje se i sa pozicije nauke i istraživanja; Ministarstvo nauke, na prijedlog Savjeta za naučno-istraživačku djelatnost uvrstilo je energiju kao jedan od deset prioriteta u istraživanju na nacionalnom nivou. Ovo je jasno iskazano u svim strateškim dokumentima Ministarstva nauke, prvenstveno u Strategiji naučno-istraživačke djelatnosti 2012-2016 i Zakonu o naučno-istraživačkoj djelatnosti, usvojenom 2010. godine. I Energetska politika Crne Gore, definiše tri glavna prioriteta - održivi energetska razvoj, povećanje energetske efikasnosti i veće korišćenje obnovljivih izvora energije i potreba za socio-ekonomskim razvojem Crne Gore.

S obzirom da Crna Gora raspolaže značajnim potencijalima obnovljivih izvora energije (vode, vjetra, sunca), kao i velikim mogućnostima za unapređenje energetske efikasnosti, naše prioritete aktivnosti u narednom periodu biće fokusirane na ove oblasti.

Vjerujem da ćemo utvrđene ciljeve u oblasti energetike brže i uspješnije ostvariti kroz aktivnu saradnju sa državama regiona, drugim državama sa kojima možemo realizovati projekte od obostranog interesa, a posebno sa Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju, jednim od najznačajnijih partnera u svijetu za vođenje i realizaciju politika u mnogim oblastima, uključujući i energiju.

Na kraju, uz uvjerenje da će naši udruženi naponi dati pozitivan efekat u ostvarivanju naših zajedničkih interesa, najsrdacnije pozdravljam sve učesnike Konferencije i zahvaljujem na pažnji.